

נושא השיעור. הנושאים הם בסיסיים ועוסקים בתנועה במרחב, שיווי משקל, חלקי גוף, נושא ווריאציה, עבודה עם טקסט וכדומה. בהשוואה לטיפול המעמיק של המחברת בנושא של תנועה במרחב, מצאתי התייחסות מצומצמת לנושא אנרגיה ודינמיקה, שהם כיום מהמרכיבים הבולטים של המחול העכשווי. ה"הצלחה" של מערכי השיעורים, שמציעה המחברת, תלויה במידה רבה באישיות המורה ובכוננות התלמידים להשתתף במסע היצירתי.

שפע של הערות, הנחיות והגיגים מלווים את המשימות המוטלות על התלמידים. כמו ידעה המחברת מראש באילו קשיים ייתקלו התלמידים ומה השאלות שיצוצו והכינה להם תשובות. ההגיגים של נהרין מקנים מימד של עומק למשימות ולנושא השיעור. לטעמי, נהרין נסחפת לעיתים קרובות לכיוונים שונים המסיטים את המיקוד מנושא השיעור, בעיקר משום שההערות משולבות בהנחיות. פתרון לבעיה של שמירה על רצף המשימות לצד עושר של הערות נלוות מצאה ברברה מטלר [Mettler] בספרה "Materials of Dance as a Creative Art Material Activity". מטלר הפרידה בין המשימות להגיגים - בדפים בצד ימין נרשמו המשימות ובדפים בצד שמאל נרשמו ההגיגים - וכך לא נקטע הרצף וההגיון הפנימי שבמבנה השיעור. נהרין חותמת חלק ממערכי השיעורים בהערות חווייתיות של התלמידים, שמקנות להתנסות היצירתית מימד של תרפיה במחול, ואינני יודעת אם זאת היתה כוונתה.

בספר שפע של תמונות יפות של רקדנים ישראלים, שצילם גדי דגון. אבל מדוע נבחרו רק עבודות של אוהד נהרין, בנה של המחברת? חבל שלצד שמות היצירות לא נרשמו גם שמותיהם של הרקדנים.

הסובייקטיביות של הספר מקנה לו אמינות וצבע אישי. הוא יכול לשמש תלמידים ומורים צעירים במחול וייתכן שיהיה בו משום תמריץ למורים נוספים, שצברו ידע רב בתחום ההוראה, לרכז את ניסיונם האישי בספר ולהעשיר את כולנו.

**Naima Prevots,
"Dance for Export – Cultural
Diplomacy and the Cold War",
Hanover and London: Wesleyan
University Press, 1999. XIV +165 pp.**

ספרה של נעימה פרווטס "מחול לייצוא: תרבות דיפלומטית והמלחמה הקרה" הוא ספר מרתק, עשיר באינפורמציה ובאופן עקיף קשור להתפתחות המחול בארץ. פרווטס ביקרה בארץ ב-1948, כאשר אביה, חתן פרס גוגינהיים, שהה כאן. היא דוברת עברית וקשורה לישראל. לאחרונה ביקרה בארץ והיה לה חלק חשוב בתכנון תוכנית הלימודים החדשה למגמות המחול בבתי הספר.

נושא הספר אינו שגרתי ועוסק בקשר בין אמנות לפוליטיקה מכיוון בלתי צפוי. ב-1954 ייסד הנשיא אייזנהאור את "הקרן הנשיאותית", שמטרתה היתה לסייע בייצוא אמנות אמריקנית כדי לשפר את הדימוי של ארה"ב בעולם, ובמיוחד כאמצעי נגד התעמולה הקומוניסטית. הוקמה ועדה אמנותית, שהבטיחה שלא תהיה כל צנזורה של הממשל. הוועדה החליטה מי מהלהקות תישלח ולאן. הלהקות שאושרו זכו לסיוע מלא להכנת הלהקה לסיור.

מעניין לעקוב אחר השיקולים של הוועדה את מי לשלוח ולאן. למשל, ניו-יורק סיטי בלט יצאה להופיע בברית-המועצות כמשקל נגד להצלחת בלט הבולשוי בארה"ב. להקות חוסה למון [José Limón] ומרתה גראהם אושרו מיידיה "בהיותן להקות העוסקות בערכים הומניים ועל ידי כך ישפרו את הדימוי של ארה"ב". הבקשה של להקת אלווין איילי [Alvin Ailey] נדחתה שוב ושוב. ב-1958 נדחתה הבקשה בטענה שהלהקה "אינה ברמה ראויה לייצוא", וב-1959 מאחר ש"אינה מייצגת את ארה"ב". לבסוף, ב-1961 אושרה הבקשה, וההיסטוריה יודעת לספר על ההצלחה האדירה של הלהקה ועל השפעת סגנונה על התפתחות הג'אז בעולם. הוועדה דחתה גם את להקת אנה סוקולוב, בטענה שעבודתה "מבולבלת ומשרה אווירת דיכאון". הוועדה דחתה פניות של להקות אוונגרדיות, מאחר ש"לא ייצגו את המחול האמריקני", ובהן להקת מרס קאנינגהאם [Cunningham]

או אלווין ניקולאיס [Nikolais]. לעומת זאת, ב-1961 אושרה להקתו של פול טיילור, מאחר שנחשבה לפחות אוונגרדית. היו התלבטויות, האם לשלוח לחו"ל רק להקות מקצועיות או גם להקות אתניות ולהקות ריקודי עם, שאינן מקצועיות אבל המופע שלהן ברמה גבוהה. ההחלטה שנפלה היתה חיובית, ולהקת הסטודנטים Berea College Folk Dance Group נשלחה לסייר בקמפוסים אוניברסיטאיים בדרום-אמריקה. ב-1956 נשלחה הלהקה של מרתה גראהם לסיור במזרח-אסיה, כשהתחנה האחרונה שלה

האמריקני ולכן שייכות למדינה ולא ללהקה.
הקטנוניות באצטלת השמירה על כספי
הציבור המתוארת בספר מעוררת סלידה עד
כדי השתאות.
בסופו של דבר, בזכות אותה קרן, הגיע המחול
האמריקני במיטבו לכל העולם. ארה"ב
נעשתה מעצמת תרבות, שאליה עלו לרגל מכל
העולם כדי ללמוד ולחקות. הלהקות הפכו
לחלק מההיסטוריה העולמית של המחול
ובמקומות רבים שבהן סיירו היתה להן
השפעה מכרעת על התפתחות המחול המקומי,
כמו, למשל, בישראל.

על אף ההצלחה הגדולה של הלהקות, רבים
מהסנטורים ראו במשלוח הלהקות לחו"ל
בזבוז כספי ציבור. פרווטס מפרסמת קטעים
מתוך נאומים של סנטורים המצביעים על
שנאה ויחס קטנוני למחול. אחרי כל סיור
נעשה חיטוט של פקידים לבדיקת החשבונות
עד הדולר האחרון. אמנים כמו חוסה למון
ואחרים הועמדו לדין, מאחר שהיה פער של
כמה עשרות דולרים בין הדיווח שלהם לבין
זה של הממשל. אותם פקידים טענו גם,
שתלבושות הריקודים, שמומנו על ידי הקרן,
נתפרו למעשה על חשבון משלם המסים

היתה איראן. אלא שהברונית בת שבע דה
רוטשילד, פטרונית הלהקה, הוסיפה תחנה
נוספת - ישראל. כך הגיעה הלהקה לסיור
הראשון שלה בישראל, סיור שהביא למפגך
במחול הישראלי, שפעל עד אז בהשפעת מחול
ההבעה. בעקבות הסיור החלו רקדנים
ישראלים לנסוע לחו"ל ללמוד מחול מודרני
בשיטת גראהם, מה שהביא בהמשך ליסוד
להקת בת שבע ב-1964. היו להקות נוספות
שהגיעו לישראל במסגרת הייצוא התרבותי
האמריקני, ובהן האופרה "פורגי ובס" (1952)
ולהקתו של ג'רום רובינס (1959).

PREVOTS

DANCE FOR EXPORT Cultural Diplomacy and the Cold War

DANCE FOR EXPORT

Cultural Diplomacy and the Cold War

NAIMA PREVOTS

